

2-TOM, 2-SON
MINI PATISSONLARNING AJOYIB XUSUSIYATLARI

Kenjayeva T.R.

*Sabzavot, poliz, ekinlari va kartoshkachilik
ilmiy-tadqiqot instituti, 2-bosqich tayanch doktoranti*

Tel. +99-899-572-91-33

Nurmatov N. J. q.x.f.d.

Ilmiy maslahatchi

Xudoyberdiyev S.

*Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion
rivojlanish instituti,*

*Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim
yo'nalishi 1-bosqich talabasi*

Annotatsiya. Insonlarning sog'lom turmush tarzini yaratishda qovoqdosh o'simliklarning o'ziga xos o'rni bo'lib, u shifobaxshligi, vitaminlarga boyligi bilan qadimdan ma'lum. Patisson yetishtirish uchun sho'r bosmagan ser hosil yerlar zarur. Bir yilda ikki marta ekiladi. Kulcha qovoq uchun mo'ljallangan yerni kuzda yumshatib kuzgi shudgor qilinadi. Yerga ekishdan oldin ishlov berish ekish muddatiga qarab belgilanadi. Bahorgi ekish paytida u erta bahorgi baronalash, chizellash yoki baronalash bilan bir paytda ag'darmasdan haydaladi. Patissonga qulay sharoit bo'lsa jadal o'sadi, 4-8 barg chiqarganda yon novdalar paydo bo'ladi. Eng qulay harorat patisson uchun 25-30 gradus. Bunday haroratda nihol 4-6 kundan keyin o'sib chiqadi. O'simlikning normal o'sishi uchun zarur harorat 25-27 gradus

bo'lishi kerak. Harorat 15 gradusdan past bo'lganda rivojlanishi sekinlashadi, 8-10 gradusda kasallanadi, 3-4 gradusda esa 3-4 kundan keyin halok bo'ladi.

Kalit so'zlar. Ko'p urug'li. Soxta rezavor meva. Bargi va mevasi kichik. Mevasining diametri 3-5 sm. Qurg'oqchilikka chidamli.

Mini patissonlar –oziq-ovqat tayyorlashda, konservalashda, qovurishda qulay sabzavotlardir. Ilgari faqat oq patissonlarni iste'mol qilishgan. Endilikda sariq rangli va turli rangli patissonlarni iste'mol qilish mumkin. Patissonchalarning chiroyli mevalari shirin ta'mli va foydali. Tibbiyot xodimlari bu sabzavotni gipertoniya va qon-tomir kasalliklari va buyrak yetishmovchiligi kasalliklaridan azob chekayotgan bemorlarga tavsiya etadilar.

1-rasm. Minikroshka

2-TOM, 2-SON

Mini kroschka. Mevasi – ko'p urug'li soxta rezavor meva, ya'ni qovoqcha bo'lib, ularning og'irligi bir necha 10 gr dan 80 gr gacha bo'ladi. Patisson issiq va iliq havoda yaxshi o'sadi. Salqin havoda o'zgarib qoladi. Harorat 0⁰-10⁰ C gradusda

nobud bo'lishi mumkin. Patissonning gullashi va meva tugishi davrida talab qilinadigan harorat 28⁰-32⁰ C gradusni tashkil qiladi. Harorat 12⁰-15⁰ C gradusgacha pasaysa, guli to'kilib ketadi, o'sishdan to'xtab, sekin-asta qurib qoladi. Qurg'oqchilikka chidamli.

Ularning ushbu xususiyati faqat suvning kam sarflanishiga emas, balki ildizlari orqali tuproqdan o'zlashtirilib olayotgan suv miqdoriga ham bog'liq. Patissonning bu turi kichikroq meva beradi. Konservlashda mevalar butunligicha solinadi. Uning kattaligi bor yo'g'i 3-5 sm, og'irligi 70 gr, mazasi boshqa patissonlar singari. Bu nav hamma patissonlar singari parvarishlanadi. Mevasi katta bo'lib ketmasidan uziladi. Mini kroschka buta shaklida o'sadi. Barglari va mevasi kichik bo'ladi. Unib chiqqandan keyin 50 kunda yig'ib olinadi. Meva tugishi bir necha hafta davom etadi. Ildizidan suv berish maqsadga muvofiqdir.

2-rasm. Patisson kopeyka

hisoblanadi. Kasallikka chidamli. Butasimon o'simlik arbuzinkada shoxlanish unchalik yaxshimas. Patissonchalarni og'irligi 75-80 gramm. Mevalarning rangi sariq-yashil tarvuzga o'xshash yo'li bor, shakli disksimon. Eti suvli, juda shirin ta'mli. Aprel oyida ochiq dalaga ekiladi.

Urug' ekiladigan chuqurcha 3-5 sm bo'lishi kerak.

Tuproq unimdor bo'lishi kerak. Agar tuproq sho'r suvsiz joy bo'lsa kuzda o'g'it solish lozim bo'ladi. Sug'orilganda faqat ildizidan suv berish maqsadga muvofiqdir.

Patisson kopeyka -manzarali patissonlar orasida tez pishar nav hisoblanadi, 37 kunda pishib yetiladi. *Shakli chiroyli. Mevasining og'irligi 50-60 gr. Tup hosil qiladi. Issiqlikni yaxshi ko'radi. Aprel oyining 2-10 kunligida ekiladi. Plyonka ostiga fevral oyida ekiladi. Urug'lar kasetalarga yoki stakanchalarga qadaladi.*

Patisson arbuzinka-F1. Bu asl nav

3-rasm. Patisson arbuzinka

2-TOM, 2-SON

Patisson groshik lotincha Cucurbita pepo L. Groshik erta pishar nav, 35-38 kunda pishib yetiladi. Patissonning bu turi ochiq maydonda va issiqxonalarda yetishtiriladi. Hosildorligi 10 kg/m². Hasharotlar yordamida hamda shamol yordamida changlanadi. Sun'iy changlatish ishlari kunning 1-yarmida amalga oshiriladi. Groshik –buta hosil qilib o'sadi. Bargi va mevasi kichik. Bargi dog'larsiz, sezilar-sezilmas tukchali. 20x30 sm oralig'ida va qator oralig'i 30 sm masofada ekiladi. Shakli tarelkasimon. Massasi 16-18 gr. Rangi sariq.eti suvli. Oziq-ovqat sifatida ishlatiladi. Konservlashda mevalar butunligicha solinadi. Kasallikka chidamli. Chidamlilik darajasi 0,4 ball. BOM 1-1,6 ball.

4-rasm. Patisson groshik

Soha mutaxassislari oldida O'zbekistonda poliz ekinlari ichida yangi duragay ekin patissonning yangi navlarini O'zbekiston janubida ekishga moslashtirish hamda undan mo'l hosil olish, uni foydali xususiyatlarini aholiga tushuntirib yetkazish, undan olinadigan potensial hosilini yanada oshirish, aholini poliz mevalari bilan mumkin qadar uzoqroq vaqt ta'minlash, buning uchun esa ertapishar, kasallikka chidamli va uzoq vaqt saqlanuvchan navlar yaratishdek muhim masala turibdi. Patissonning 2 ta navi (Oq-13, Zarkokil) 1988-yilda O'zbekistonda yaratildi, ularning agrotexnikasi ishlab chiqildi, fan sohasida erishilgan yutuqlarni amalda qo'llash natijasida hosildorlik bir muncha ko'tarildi. Patissonning Evropa davlatlarida ekiladigan sifatli nav namunalarini O'zbekiston janubiy mintaqalarida ekishga moslashtirish va ularni duragaylash tufayli yangi issiq iqlimga moslashgan, serhosil, kasallik va noqulay sharoitlarga chidamli navlarni yaratish va urug'chilik texnologiyasi elementlarini ishlab chiqish dissertatsiyaning asosiy maqsadidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bo'riyev X.Ch, Zuyev V.I., Qodirxo'jaev O.Q., Muhamedov M.M. «Ochiq joyda sabzavot ekinlari yetishtirishning progressiv texnologiyalari» (darslik) O'zbekiston milliy ensiklopediyasi DIN. Toshkent 2002y.
2. Буриев Х.Ч., Зуев В.И. Межидов С.М., Состояние, проблема, и перспективна и развития картофеловодство, овощеводства и бахчеводства Узбекистана М.С.Б.Х Р.У.З. ТАШ, Т-2003г
3. Zuyev V.I, Umarov A.A., Qodirxo'jaev O.Q.- «Intensivnaya texnologiya vozdelo'vaniya ovoshe-baxchevix kultur i kartofelya » (o'quv qo'llanma). Toshkent, «Mehnat», 1987.

2-TOM, 2-SON

4. Леунов И.И., Бакулев Л.С. и другие. «Единая система перспективных технологий производства овощных культур в открытом грунте» (тавсиянома). Москва «Агропромиздат», 1989.

5. «Asosiy qishloq xo'jalik ekinlarini yetishtirish bo'yicha namunaviy texnologik kartalar 2000-2005 yu. II- qism». O'zb. Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi. Toshkent, 2000.

6. A. Jumanov, S. Khasanov, A. Tabayev, G. Goziev, U. Uzbekov, E. Malikov, In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 614(1), 012150 (2020)

7. I. Aslanov, S. Khasanov, Y. Khudaybergenov, M. Groll, Ch. Opp, F. Li, E. Ramirez Del-Valle, In E3S Web of Conferences, 227, 02005 (2021) E3S Web of Conferences 258, 04024 (2021) UESF-2021

<https://doi.org/10.1051/e3sconf/202125804024>

